

MUHAMED s.a.v.s.

Uzvišeni moral Božjeg poslanika

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

MUHAMED (s. a. v. s.)

UZVIŠENI MORAL BOŽJEG POSLANIKA

MUHAMED – UZVIŠENI MORAL BOŽJEG POSLANIKA

Izdavač

Kulturni centar I.R. Irana u Beogradu

Za izdavača

Mehrdad Agahi

Preveli

Fuad Hadžimehmedović

Seid Halilović

Aleksandar Dragović

Lektura i korektura:

Nikola Arežina

Tehničko i likovno uređenje

Aleksandar Dragović

Štampa:

Alta Nova

Tiraž:

500

Beograd 2006.

e-mail: nur.urednik@sbb.co.yu www.nur.org.yu

MUHAMED (s. a. v. s.)

UZVIŠENI MORAL BOŽJEG POSLANIKA

- Izbor iz biografije -

KULTURNI CENTAR
I. R. IRANA U BEOGRADU

BEOGRAD, 2006.

SADRŽAJ

Predgovor.....	6
Plemeniti poslanik.....	7
Detinjstvo.....	9
Odbojnost prema besposlici i lenjosti.....	10
Poverljivost.....	10
Porodični moral	11
S robovima.....	12
Čistoća i lep miris	12
Odnos prema ljudima.....	13
Blagost uz strogost.....	16
Bogoštovlje (ibadet).....	17
Jednostavan život.....	19
Volja i istrajnost.....	20
Vođstvo i savetovanje.....	20
Red i disciplina	21
Spremnost primanja kritike i odvratnost prema dodvoravanju..	22
Borba sa slabostima	22
Sposobnost za vođu	23
Način širenja islama.....	24
Podsticanje na traženje znanja	25

Predgovor

Svako ko se susretne sa izuzetnom ličnošću Časnog poslanika Muhameda, mir Božji neka je sa njim i porodicom mu časnom, koga je Uzvišeni Bog stvorio kao najboljeg od ljudi, obuzet je divljenjem i čuđenjem. Njegova ličnost je kao dragocena ploča u koju su ucrtani kodovi Božanskih vrednosti, obeležja savršenstva i lepote, koje obuzimaju srca i poglede posmatrača, kako muslimana tako i nemuslimana. Njena svetlost je tako zaslepljujuće bleštava i očigledna, a njene čari privlače svakoga ko je pogleda.

Božji poslanik (s.a.v.s.) je svoju superiornost i bogobojaznost izrazio kroz svestranu misao, vrhunsku sposobnost i posebne odlike koje su mu dodeljene od Boga.

Na užarenom tlu arapske pustinje stvorio je raj islamske države, i u njoj podigao kolevku islamske civilizacije i kulture, a njene stanovnike, poznate po ogrezlosti u nemoralu i najgorim navikama na kugli zemaljskoj, učinio vladarima i predvodnicima. Sve to obuhvata Poslanikova veština rukovođenja, delotvorna promišljenost, lepa narav i duhovna i intelektualna perfekcija. Svevišnji ga je učinio *pečatom* svih poslanika, prvakom onih koji su bili predvodnici i upućivači ljudima, kako u duhovnoj tako i u materijalnoj sferi života.

U knjizi koja je pred vama navodimo neke primere ispoljavanja Poslanikovih uzvišenih svojstava i osobina, jer želimo da u jednom nevelikom pregledu obuhvatimo sva ispoljavanja lepote i savršenstva!

Plemeniti poslanik

Plemeniti poslanik, hazreti Muhammed b. Abdullah (s. a. v. s.), sa kojim se završava poslanstvo, rođen je 570. godine nakon Isaa (a.s.). Poslanstvo je primio kada je imao 40 godina. U Meki je 13 godina narod pozivao u islam trpeći mnogobrojne teškoće i neprilike, odgajajući odabranu grupu, nakon čega se preselio u Medinu, načinivši je centrom nove vere. Deset godina Poslanik je u Medini slobodno pozivao u islam i propovedao ga, te se borio sa arapskim buntovnicima, sve ih na kraju nadvladavši. Nakon tog perioda, celo Arabijsko poluostrvo primilo je islam. Postepeno, tokom 23 godine, Poslaniku su objavljivani kur'anski ajeti. Muslimani su pokazivali začuđujuću zadivljenost Kur'anom, ali i ličnošću Božjeg poslanika. Poslanik (s. a. v. s.) se preselio na drugi svet jedanaeste godine po hidžri (posle preseljenja iz Meke u Medinu), odnosno nakon 23 godine poslanstva i 63 godine života, izgradivši i za sobom ostavivši čvrstu zajednicu, puno duhovnog i verskog elana, sa stvaralačkom ideologijom koja je muslimanima davala osećaj planetarne odgovornosti. Ono što je ovoj novoizgrađenoj zajednici davalo duh, jedinstvo i elan, bili su: Časni Kur'an, koji se neprestano učio i nadahnjivao zajednicu, te veličanstvena i prodorna ličnost Božjeg poslanika koji je ljude okrenuo razmišljanju o sebi.

Sada ćemo, ukratko, reći nešto o ličnosti Božjeg poslanika (s.a.v.s.).

Detinjstvo

Još je bio u majčinoj utrobi kada mu se otac, na trgovačkom putu u Šam, u Medini, preselio na drugi svet. Njegov deda, Abdul Mutalib, preuzeo je brigu o njemu. U detinjstvu su se već mogli primetiti tragovi veličine i natprirodnosti na njegovom licu, u ponašanju i govoru. Abdul Mutalib je zaključio da će mu unuk imati sjajnu budućnost.

Sa osam godina izgubio je i deda Abdul Mutaliba i prema njegovoj oporuci starateljstvo je preuzeo stariji stric Ebu Talib. Ebu Talib je, takođe, ostao zatečen čudnim ponašanjem ovog deteta, koje nije imalo velikih sličnosti s ostalom decom. Nikada se nije moglo primetiti da, poput njegovih vršnjaka, pokaže halapljivost i preterano navaljuje na hranu. Zadovoljavao se s malo, izbegavajući preterivanje.

Za razliku od njegovih vršnjaka, kao i običaja i vaspitanja onog vremena, uređivao je svoju kosu i redovno prao glavu i lice.

Jednom prilikom Ebu Talib je zatražio da se Muhammed pred njim presvuče i legne u postelju. Poslanik je navedeno delo smatrao odbojnim, ali nije hteo odbiti stričevu naredbu, te mu reče: "Okreni svoje lice da bih se mogao presvući." Ebu Talib je ostao zatečen ovim detetovim rečima, jer Arapi onog doba, čak i stariji, nisu se ustručavali potpunog razgolićavanja. On kaže: "Nikada od njega laži nisam čuo, nedostojna dela ili neumesnog smeha na nemestu nisam video, nije žudeo za dečjim igrama, voleo je samoću i svakoga trena odisao je skromnošću."

Odbojnost prema besposlici i lenjosti

Mrzeo je besposličenje i dangubu. Govorio je: “Gospodaru moj! Utočište si mi od dosade i tuge, slabosti i nemoći, podlosti i pokvarenosti. ” Muslimane je podsticao na rad rečima: “Bogoštovlje ima sedamdeset delova, a najbolji je halal (dozvoljena) zarada. ”

Poverljivost

Pre poslanstva, Muhammed (s. a. v. s.) je za Hatidžu, koja mu je kasnije postala žena, išao na jedan trgovački put u Šam (Siriju). Na tom putovanju, više no ranije, došli su do izražaja njegova odgovornost, talenat, poverljivost i čestitost. Među narodom je do te mere postao čuven po čestitosti da su mu dali nadimak “Muhamed Emin“. Mnoge stvari su mu davali na čuvanje (amanet). Nakon objave poslanstva, Kurejšije su, i pored velikog neprijateljstva koje su imali prema njemu, svoje amanete baš njemu poveravali. Upravo iz ovog razloga, nakon preseljenja u Medinu, Aliju, neka je mir na njega, nekoliko dana ostavlja u Meki, kako bi poverene stvari vratio vlasnicima.

Štaviše, ne bi kod sebe ostavljao jedan dirhem ili dinar tuđi ni za jednu noć, jer narod je u njega imao puno puzdanje.

Porodični moral

Prema porodici je bio ljubazan. Svoje žene nikada nije zlostavljao, što je bilo suprotno običajima i odgoju Mekanaca. Trpeo je ukoliko bi neka od njegovih žena govorila nešto loše, sve dok to ne bi imalo loše posledice po druge. Preporučivao je i naglašavao lep život sa ženama, te govorio:

"Svaka osoba ima dobre i loše osobine. Čovek ne sme posmatrati samo lošu stranu svoje supruge, te je zbog toga napustiti, jer kada god mu se ne sviđa jedna njena osobina, druga osobina će ga učiniti sretnim, te zbog toga mora ovo dvoje zajedno posmatrati."

Prema svojoj deci i unucima pokazivao je veliku ljubav i blagost. Voleo ih je. Stavljao ih je da sede na njegovom ogrtaču, nosio ih je na leđima, ponekad bi ih poljubio, a sve je to bilo suprotno običajima onoga vremena.

Jednom prilikom, pred nekim Arapom iz visokog društva, poljubio je svoga unuka hazreti Hasana, neka je mir na njega, na što mu je onaj Arap rekao: "Ja imam dva sina i još ih nikada nisam poljubio." Poslanik mu na to reče: "Ko nema milosti, neće mu se ukazati milost." (Ahmedov Musnad, tom 2, str. 228).

Prema deci muslimana takođe je bio ljubazan. Stavljao bi ih u krilo i ljubazno milovao po glavi. Ponekad bi majke svoju malu decu njemu davale kako bi im proučio dovu. Dešavalo se čak da se ta deca pomokre na njegov ogrtač. Majke su tada, postidene, htele prekinuti decu u tome, ali im je to Poslanik oštro zabranjivao, govoreći: "Ne sprečavajte mokrenje deteta! To što će se moj ogrtač isprljati nije važno, očistiću!"

S robovima

Prema robovima je pokazivao posebnu ljubaznost. Ljudima je govorio: "Oni su vaša braća. Nahranite ih onim što vi jedete, obucite ih odećom kakvu vi oblačite. Ne dajte im naporne poslove da rade, a i vi sami im pomozite kada rade." Govorio je: "Ne zovite ih imenima 'rob' ili 'ropkinja' (što ukazuje na robovlasnički odnos), jer smo svi mi robovi Božiji i stvarni Vladar je Allah, nego ih zovite 'mladić' i 'devojka'.

Islamski zakon pruža sve moguće olakšice za slobodu robova, koje vode njihovoj potpunoj slobodi. On trgovinu belim robljem naziva najgorim zanimanjem i kaže: "Najgori ljudi kod Allaha su oni koji prodaju ljude."

Nikada se nekoj sluškinji ili siromahu ne bi, uz oholost, obraćao, nego bi im, prijatno, izlazio u susret. Prijatan je bio čak i prema robovima.

Jeo bi zajedno sa siromasima i sa njima bi dosta sedeo, što je činio i u društvu robova.

Čistoća i lep miris

Veliku simpatiju je gajio prema čistoći i lepom mirisu. Sam se toga pridržavao, a i drugima je naređivao. Svojim ashabima i sledbenicima je naglašavao da svoje telo i svoje kuće drže čiste i mirisne. Posebno ih je prisiljavao da se petkom okupaju i namirišu, kako se od njih ne bi mogao osetiti neugodan miris, pa tek nakon toga dođu na džuma namaz.

Pazio je da mu odeća bude čista, kao i na ličnu higijenu.

Redovno je češljao svoju kosu i divnu bradu.

Prao je zube misvakom i mirisao se toliko da bi se, izdaleka, osećao njegov miris. Moglo se prepoznati i ko je bio zajedno sa njim, ili ko se rukovao sa njim, jer se Poslanikov miris osećao i na toj osobi.

Odnos prema ljudima

U odnosima sa ljudima bio je ljubazan i širokogrud. U islamu je prednjačio pred svima, pa čak i pred decom i robovima. Nije pružao svoje noge ni pred kim, ne oslanjajući se u prisustvu bilo koga. Uglavnom je sedeo na kolenima. Na skupovima je tražio da se sedi u halkama, kako skup ne bi imao gornjeg i donjeg i kako bi svi imali jednaka mesta. Svoje drugove je redovno posećivao. Ukoliko tri dana nije video nekog od njih, odlazio bi mu u posetu, ukoliko bi bio bolestan, posećivao bi ga, a ako bi imao problema, pomagao bi mu. Na sijelima ne bi gledao samo u jednu osobu i ne bi govorio samo jednoj osobi, nego bi govorio i gledao ceo skup. Nije voleo da sedi, a da drugi služe, nego bi ustajao i pomagao pri posluživanju. Govorio je: "Bog ne voli da vidi roba koji se smatra boljim od drugih."

Nikada se ni u koga ne bi zagledavao.

Najviše bi radio na tome da svima olakša. Primaio je poklone, bilo da se radilo o jednom gutljaju mleka, ali bi, i u tom slučaju, gledao da to nadoknadi, te da ponudi drugima. Tako se on ophodio.

Zbog svog prijatnog ophođenja sa drugima, ne bi jeo ako bi bio leđima naslonjen na zid.

Između Poslanikovih društvenih aktivnosti značajno je to što bi obilazio bolesne, bilo ko i bilo kako bolestan bio, te je učestvovao na sahranama umrlih.

Nije sam hodao.

Nikada nije imao povlašćene prijatelje niti služinčad.

Nije birao da li, za putovanje, da mu dovedu devu, konja ili mazgu.

Nekada bi hodao bosonog, a nekad u obući.

Katkad bi oblačio plašt, a ponekad bi izlazio u narod i bez plašta i čalme; no, dok bi šetao, koračao bi pun snage i nezamoren.

Hodao je tako što bi stopala podizao sa tla, kao da se spušta negde odozgo.

Posebno je voleo miris.

Poslanik jeste imao sluge i sluškinje, no, nikad se njima nije obraćao iz visine.

Ne bi propuštao slobodno vreme da tada ne služi Bogu.

Koga god bi susreo, prvi bi pozdravljao.

Kada bi mu neko dolazio o nekom poslu, sačekao bi da se taj posao okonča.

Kada bi god nekog od svojih drugova video, pružio bi mu ruku da se rukuju; ukrstio bi prste svoje ruke sa prstima svog prijatelja i onda bi i svoju drugu ruku stavio preko njegove ruke.

Ako bi obavljao molitvu, pa mu neko prišao u nekom poslu, brže bi završio molitvu, okrenuo bi se toj osobi i kazao bi: „Šta ti treba?“ Tek kada bi udovoljio potrebi te osobe, ponovo bi ustao i otpočeo novu molitvu.

Najviše bi sedeo sasvim skrušeno, znači rukama bi obgrlio svoja kolena i tako bi sedeo do kraja susreta.

Niko nije preneo da je Poslanika video da je ispružio noge u prisustvu svojih drugova, što pokazuje prefinjenost njegovog ophođenja.

Pristojno bi primio svakog ko bi mu došao, te bi, nekad, čak i onima koji mu nisu rodbina, prostro svoj plašt po zemlji da na njega sednu.

Raširio bi svoj ćilim za goste da sednu na njega, pa kad bi se neko posebno snebivao, Poslanik bi nastojao do te mere da bi gost, na kraju, ipak, prihvatio.

Da bi ispoštovao svoje drugove, uvek bi ih zvao određenim počasnim nadimkom, pa ako neki među njima ne bi imao takav nadimak, sam Poslanik bi mu izabrao neki i tako ga oslovljavao.

Isto tako je i u vezi sa ženama zvao one među njima koje su imale decu u vidu „majko tog i tog“, a ako bi bile bez dece, našao bi i njima neki počasni nadimak.

Čak je i decu zvao počasnim nadimcima.

Teže bi se od drugih naljutio i dosta lakše obradovao; bio je za ljude više brižljiv i koristan nego sami oni za sebe. To je bila krajnja ljubaznost.

Kada bi bio u društvu svojih prijatelja, osoba koja ga ne bi poznavala ne bi, jasno, mogla da prepozna koji je, u toj grupi, Poslanik Muhamed, jer bi oni sedeli u krug, da neko ne bi bio ispred drugih. Poslanik bi sedeo među njima i nikada nije imao svoje stalno mesto.

No, kasnije kada je dosta veći broj ljudi dolazio da poseti Poslanika, pa bi svi ispitivali „koji među vama je Muhamed“, napravili su mu malu zemljanu platformu, na kojoj bi, kada bi god seo na nju, Poslanik govorio: „nisam ja ništa više doli rob Božji.“

Poslanik je bio najdarežljiviji, uvek je samo istinu govorio i kada bi nekoga primio da ga brani, bio je krajnje iskren.

Njegove moralne vrline su bile izuzetno prefinjene, kao što su mu i preci, svi, bili prečišćeni i poštteni ljudi.

Ko god bi se susreo sa njim, bio bi opčinjen njegovom veličinom.

Ko god bi ga češće posećivao voleo ga je svim svojim bićem.

Nije se desilo da mu neko nešto zatraži i da mu to on ne pokloni.

Jednog dana je neki Arapin došao kod njega i zatražio mu nešto. Poslanik mu je poklonio toliko mnogo ovaca da ih se jedva moglo prebrojati. Arapin se vratio u svoje pleme i poručivao svima da pređu u islam, jer Muhamed poklanja kao da ne zazire od nestašice.

U svojim kontaktima sa drugima uvek je odvrćao ljude od toga da počine kakvo zlo, kao što im je istovremeno nalagao da čine dobro.

Blagost uz strogost

U pitanjima koja su se ticala njega i onoga što je vezano za njegovu ličnost, pokazivao je blagost i praštao. Jedan od uzroka njegovog napretka bio je veliki, istorijski način praštanja. Međutim, u opštim pitanjima i principima, gde su postojala zakonska ograničenja, pokazivao je strogost, ne prelazeći ni preko čega. Nakon osvojenja Mekke i pobede nad Kurejšijama, zanemario je svo zlo koje su ovi načinili tokom 20 godina i sve je to oprostio. Prihvatio je i tevbu (pokajanje) ubice dragog strica Hamze. U vreme osvojenja Meke jedna žena iz plemena Beni Mahzum je nešto ukrala, što je kasnije i dokazano. Njena rodbina, koja je pripadala visokom sloju Kurejšija, izvršenje kazne za krađu nad njom smatrala je uvredom za celo pleme. Zbog toga su vršili veliki pritisak na Poslanika, kako bi on odustao od izvršenja kazne. Pojedine časne ashabe podstakli su da se zauzmu za

njih kod Poslanika, na što se boja njegovog lica promenila od srdžbe i on reče: "Kakvo je to zauzimanje?! Zar se Božji zakon može promeniti zbog nekih osoba?" Posle podne istog dana na jednom skupu je održao govor, gde je rekao:

"Prošli narodi su propali zbog toga što nisu izvršavali Božji zakon. Kada god bi neko iz skupine moćnih i jakih počinio zločin, bilo bi mu oprošteno, a ukoliko bi slabi i potlačeni to učinio, bio bi kažnjen. Kunem se Bogom, u čijoj je ruci moja duša, neću popustati u izvršavanju pravde ni pred kim, pa bio to i moj najbliži rod."

Poslanik, Božji mir neka je sa njim i porodicom mu neporočnom, bejaše najhrabriji, najstrpljiviji, najpravedniji, najpročišćeniji i najdarežljiviji čovek; to pokazuje ljubaznost njegovu.

Kada bi se i rasrdio, to bi bilo radi Boga, ne radi samog njega; tada je, u stvari, Božje naredbe sprovodio, pa čak i ako bi to njemu ili njegovim drugarima išlo na štetu. Sve je to, opet, zato što bejaše ljubazan.

Jednom mu njegovi drugari predložiše da pozovu u pomoć neke mnogobošce protiv drugih mnogobožaca, no Poslanik to nije prihvatio, i pored potrebe za takvom pomoći, rekavši da „nama nije potrebna pomoć mnogobožačka“.

Bogoštovlje (ibadet)

Jedan deo noći, ponekad polovinu, ponekad trećinu ili dve trećine, provodio bi u ibadetu. Čak i kada bi radio čitav dan, a posebno u vreme boravka u Medini, nije smanjivao vreme predviđeno za ibadet. U ibadetu i obraćanju Bogu, pronalazio je potpunu smirenost. Njegovo

bogoštovlje nije bilo iz želje za rajom ili usled straha od pakla, već zaljubljeničko i puno zahvalnosti. Jednoga dana jedna od njegovih žena ga upita: "Zašto ovoliko ibadeta činiš? Tebi je oprošteno!" Odgovor je glasio ovako: "Zar da ne budem zahvalni rob?"

Veoma mnogo je postio. Pored ramazana i dela ša'bana, svaki drugi dan je postio. Zadnjih deset dana ramazana nije mu bila potrebna postelja, jer je taj period provodeo u džamiji u stalnom ibadetu u itikafu, ali bi drugima govorio: "Dovoljno je da svakoga meseca tri dana postite."

Takođe je rekao: "Ibadet činite koliko možete izdržati. Ne tovarite na sebe više od granice da ne biste imali negativnu reakciju."

Protivio se monaštvu, izolaciji, ostavljanju porodice i ukućana. Neki ashabi, koji su bili doneli ovakvu odluku, bili su kritikovani. Rekao je: "Vaše telo, vaše žene i deca, kao i prijatelji, imaju svoja prava kod vas i morate poštovati ta prava."

Kada bi bio sam, dugo bi se posvećivao bogoštovlju. Ponekad bi njegov namaz trajao više sati, ali u džematu je nastojao ne ostajati dugo. Smatrao je da je neophodno paziti na telesno stanje slabijih vernika i drugima je savetovao isto.

Većinom bi sedeo okrenut prema Kabi, kako bi se, ujedno, i molio Bogu.

Gde god bi se pojavio, najpre bi iskazao: Slavljeni Bože, hvala Ti; svedočim da nema boga osim Tebe i da ćemo se Tebi vratiti.

Poslanik je gajio u sebi najstrože strahopoštovanje prema Bogu i bio je u svemu bogobojazniji u odnosu na sve ostale.

Na polju spoznaje Boga je otišao ispred svih, kao što je u pogledu pokornosti Bogu bio najsnažniji, u bogoštovlju najodvažniji, u ljubavi prema Bogu najobuhvatniji, te u isposništvu najbrižljiviji.

Stajao bi za vreme molitvi toliko dugo da bi mu tabani, zbog mnoštva klanjanja, često naprsli.

Kada bi god počinjao da obavlja molitvu suze bi lijo, a od snažnog plača i ridanja mu, zemlja bi se potresala.

Vezano za njegovo bogoštovlje valja spomenuti da bi katkad postio toliko mnogo da bi neki, čak, govorili da se ni ne mrsi, kao što bi, ponekad, propuštao mnoge dane u kojima ne bi postio, tako da bi se čule priče da više i ne posti.

Jednostavan život

Jednostavnost je bila jedan od principa njegovog života. Jednostavno je jeo, jednostavno se oblačio, jednostavno se kretao. Uglavnom je spavao na hasuri, sedeo na zemlji, svojim rukama muzao koze, jahao je na neosedlanoj jahajućoj kamili, a sprečavao je da se neko kreće uz njega. Snagu su davali hleb i urme. Sam je krpio svoju odeću i cipele. I pored jednostavnosti, nije zastupao filozofiju siromaštva, smatrajući imetak i bogatstvo neophodnim za zakonsko trošenje u korist zajednice. Govorio je:

"Divan li je dobar imetak kod dobrog čoveka." (Muhadždžetul-bejda', tom 6, str. 44).

Takođe je rekao:

"Bogatstvo je divna pomoć bogobojaznosti." (Vesail, tom 12, str. 16).

Živeo je krajnje isposnički i jednostavnim životom, do te mere, da je svoju obuću i odeću sam krpio, te je u kući pomagao ostalima i radio koliko i oni rade; sve to iz razloga svoje samopročišćenosti.

Zbog velike gladi bi nekad vezivao svoj stomak, a u hrani nikada nije bio izbirljiv, niti je šta bacao. Jeo je sasvim običnu hranu.

Volja i istrajnost

Imao je volju i istrajnost bez premca, što je prešlo i na njegove ashabe. Period od 23 godine njegovog poslanstva je potpuna lekcija volje i istrajnosti. U svom životu više puta se nalazio u uslovima kada više nije bilo nade ni za što, ali on nijednog trenutka nije pomislio na poraz. Njegova jaka vera nije dozvolila da njegov uspeh i jednog trena bude doveden u pitanje.

Vođstvo i savetovanje

Iako su njegove naredbe ashabi izvršavali bez pogovora i izjavljivali da 'zato što ti čvrsto verujemo, izvršićemo čak i ako narediš da se utopimo u moru ili da se u vatru bacimo', on se nikada nije ponašao despotski. U pitanjima za koja nije stigla naredba od Allaha, dž. š., savetovao se sa ashabima, ceneći njihovo mišljenje, čime im je pridavao važnost. Na Bedru je dogovornom veću prepustio pitanje početka borbe, kao i određivanje mesta za logorovanje, te način postupanja prema ratnim zarobljenicima. Na Uhudu se, takođe, dogovarao o tome da li da se stacioniraju unutar Medine ili da to učine van grada. Sa ashabima savetovao se i na Ahzabu, a i na Tebuku.

Neki od osnovnih uzroka Poslanikovog velikog i besprimernog uticaja na ashabe su njegova blagost, ljubaznost, praštanje, traženje

oprosta za njih, briga za oprost greha njegovog ummeta, zatim briga za ashabe i većanje sa njima. Časni Kur'ani ukazuje na to i kaže:

"Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbegli bi se iz tvoje blizine. Zato im praštaj i moli se da im bude oprošteno i dogovaraj se s njima. A kada se odlučiš, onda se pouzdaj u Allaha." (*Ali Imran*, 159).

Red i disciplina

Delima su mu vladali red i disciplina. Svoje vreme planski je podelio, isto savetujući i drugima. Njegovi ashabi su pod njegovim uticajem striktno poštovali disciplinu. Smatrao je da neke odluke ne treba obznaniti, pa to nije ni činio, kako ne bi stigle do neprijatelja. Ashabi su izvršavali sve njegove naredbe bez ikakvog pitanja. Naređivao bi, na primer: "Budite spremni! Sutra krećemo!" Svi bi krenuli onamo gde je naredio, iako nisu znali cilj sve do poslednjeg momenta.

Spremnost primanja kritike i odvratnost prema dodvoravanju

Poslanik bi se ponekad suočio sa protestima pojedinih svojih ashaba. Bio je tada bez uzbuđenja i njihovo bi gledište usaglasio sa svojom odlukom. Smetalo mu je kada čuje ulagivanje i laskanje. Govorio je: "Bacite prašinu u lice onih koji laskaju i ulaguju se." Voleo je preciznost i potpunost u izvršavanju poslova. Voleo je kada nešto uradi da to bude jako i čvrsto. Kada je preminuo njegov iskreni pomagač Sa'd bin Muaz, po spuštanju u raku, premeštao je i učvršćivao kamenje na grobu, a zatim rekao: "Ja znam da neće proći mnogo vremena do kada će sve ovo nestati, ali Allah voli da rob, kada radi neki posao, to uradi čvrsto i sigurno." (Beharul-envar, tom 22, str. 107).

Borba sa slabostima

Poslanik nije iskorišćavao slabe tačke kod ljudi i njihovo neznanje. Naprotiv, borio se s tim i upoznavao ljude s onim što ne znaju. Onog dana kada mu je umro sin Ibrahim, koji je tada imao 18 meseci, došlo je do pomračenja sunca. Narod je govorio: "Uzrok pomračenja Sunca je nesreća koja je zadesila Božjeg poslanika. " (s. a. v. s.). On nije očutao na ove reči nezalica i nije iskoristio ovu slabu tačku, nego se popeo na minber i rekao: "O, ljudi! Mesec i sunce su dva Božja znaka! Do njihovog pomračenja ne dolazi zbog nečije smrti."

Sposobnost za vođu

Poslanik je u granicama savršenstva imao osećaj procene, odsečnosti, nije bio neodlučan, bio je hrabar i nije se bojao eventualnih posledica. Dobro je procenjivao i predviđao; trpeo je kritike, poznavao osobe i njihove mogućnosti; bio je blag u ličnim pitanjima, a strog u principima vere; mislio i uključivao okolinu u svoj rad, odgajajući umne, emotivne i praktične sposobnosti ashaba; udaljavao se od diktatorstva i slepe pokornosti; bio je skroman i ponizan, jednostavan i siromašan, ućtiv i tih, bio je sklon organizovanosti radi uobličavanja i uređivanja ljudskih snaga. Rekao je: "Ukoliko vas trojica zajedno putujete, izaberite jednog od vas za vođu."

U medinskom administrativnom aparatu napravio je posebno ustrojstvo, gde izdvajamo organizaciju nekoliko sektora sa posebnim zadacima: neki su pisali ono što se objavljivalo i prepisivali su Kur'an, zadatak drugih je bio pisanje posebnih pisama, neki su beležili ugovore među ljudima, a neki su vodili knjige sadaka i poreza. Pojedini su odgovarali za sporazume i ugovore. Sve navedeno beleže istorije poput "Istorije Ja'kubija", te "Ettenbih vel-issraf" Mes'udija, "Mu'adžemel-buldan" Belazerijev, te "Tabekat" Ibn Sa'da.

Poslanik je nahranjivao ogladnele, poklanjao obuću bosonogima, neku jahaću životinju putnicima-pešacima, udovoljavao potrebama siromaha, te izmirivao dugove zaduženih.

Bio je, odista, najhrabriji. Imam Ali je kazao: „Da ste nas posmatrali na dan bitke na Bedru, videli biste kako smo našli utočište kod Poslanika koji bejaše, ispred svih nas, najbliži do neprijatelja, i koji se, oštro, bejaše borio.“

On, takođe, objašnjava: „Kada bi se vatra ratna rasplamsala, te dve grupe ušle u boj, mi bismo prilazili Božjem poslaniku. Niko ne bi, onoliko, odlazio blizu neprijatelja.“ Sve ovo pokazuje do koje mere je Poslanik bio ozbiljan vođa.

Način širenja islama

Kod širenja islama bio je popustljiv, a ne strog. Više se oslanjao na donošenje radosnih vesti i na nadu, nego na strah i pretnje. Jednom od ashaba kojeg je, radi širenja islama, poslao u Jemen, rekao je: "Olakšaj, a ne otežaj, razveseli, a ne izazivaj odbojnost."

(Sahihul-Buhari, tom 5, str. 204).

Bio je aktivan u širenju islama. Putovao je u Taif za vreme hodočašća, propovedao među plemenima, jednom je Alija, neka je mir na njega, a drugi put Muaza b. Džebela poslao u Jemen radi pozivanja u islam. Pre nego što se i sâm preselio u Medinu, u ovaj grad je poslao Mus'aba b. Amira radi pozivanja u islam. Veliku grupu ashaba je poslao u Abesiniju. Oni su, pored spašavanja od progona Mekanaca, pozivali u islam i stvorili su osnovu da Nedžasi, kralj Abesinije, i pola stanovništva ove zemlje prihvate islam. Šeste godine po hidžri napisao je pismo vladarima velikih zemalja sveta u kome ih je obavestio o svom poslanstvu. Iza sebe je ostavio oko stotinu pisama upućenih različitim ličnostima u svetu.

Ko god bi ulazio u razgovor sa Poslanikom, dobijao bi utisak da Poslanik njemu poklanja najveću pažnju među svima drugima.

Poslanik bi bio okrenut prema svom sagovorniku sve dok bi taj sedeo na svom mestu. To pokazuje koliko je Poslaniku bilo značajno da dostavi Božje poruke narodu.

Podsticanje na traženje znanja

Podsticao je na sticanje znanja i pismenosti. Decu svojih ashaba je terao da nauče da čitaju i pišu, a nekim ashabima je naredio da nauče sirijski (sirjanski) jezik. Govorio je: "Traženje znanja je obaveza svakom muslimanu." (*Beharul-Envar*, tom 1, str.177).

I rekao je:

"Uzmite mudrost gde god bila i kod koga god je našli, pa čak i od mnogobošca ili licemera." (*Beharul-Envar*, tom 2, str. 97-99; uz manje razlike).

I rekao je:

"Tražite znanje pa makar i u Kini." (*Beharul-Envar*, tom 1, str. 177).

Ove reči i podsticaj na izučavanje nauke bili su uzrok da muslimani besprimernom brzinom i radom krenu za znanjem po celom svetu, te da skupljaju naučna dela gde god bi ih našli, da ih prevode, a i sami istražuju, pa su ovim putem, pored toga što su predstavljali nit koja spaja grčku, rimsku, iransku, egipatsku, indijsku i druge drevne civilizacije sa novom evropskom civilizacijom, i sami načinili jednu od najsajajnijih civilizacija i kultura u istoriji čovečanstva, koja je poznata pod nazivom islamska civilizacija i kultura.

Učenjake je podsticao da tragaju za znanjem i ni o kome ne bi nepravedno govorio.

Njegov temperament i moral su, poput njegovih reči i njegove vere, bili besprekorni i svestrani. Istorija ne poznaje ličnost koja bi poput njega bila savršena u svim dimenzijama jednog čoveka.

On je, zaista, bio SAVRŠENI ČOVEK.

I neka je hvaljen Allah, Gospodar svetova!